

2. TÜKETİM VE TASARRUF

- **Tüketim**, fayda elde edebilmek için bir mal ve hizmetin kullanılarak yok edilmesi eylemidir.
- Yok etme eylemi,
 - i. kısa sürede gerçekleşiyorsa yok edilen mala **dayanıksız tüketim malı** (örneğin gıda malları),
 - ii. uzun süreli oluyorsa da yok edilen mala **dayanıklı tüketim malı** (örneğin beyaz eşyalar)

adı verilir.

- **Adam Smith:** «Tüketim, bütün üretim eylemlerinin nihai sonu ve amacıdır».



2. TÜKETİM VE TASARRUF

TÜKETİM, TASARRUF ve MİLLİ GELİRİN DENKLEMLERLE İFADE EDİLiŞİ:

- Vergi sonrası harcanabilir gelire Y_d diyelim: $Y-T=Y_d$ (1)

Burada Y : vergi öncesi gelir ve T : ödenen vergileri göstermektedir.

- Harcanabilir gelirin iki farklı biçimde kullanımı vardır:

i. Tüketim (C)

ii. Tasarruf (S)

Dolayısıyla $Y_d=C+S$ (2) denklemini de yazabiliriz. (1) ve (2) nolu denklemi birleştirirsek:

$Y-T=C+S$ yani $Y=C+S+T$ yazabiliriz.

Yani GSYH; tüketim, tasarruflar ve vergilerin toplamına eşit olmaktadır.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

TÜKETİM FONKSİYONU: Tüketim fonksiyonu, Keynesyen makroekonomik analizde tüketim harcamaları ile GSYH arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir fonksiyondur.

- $C=f(\overset{+}{Y}_d)$. (Tüketim, harcanabilir gelirin artan bir fonksiyonudur.)
- Burada C: bağımlı (açıklanan değişken), Y_d ise bağımsız (açıklayıcı) değişkendir.
- Yani f fonksiyonu tüketimin harcanabilir gelir tarafından açıklandığını (yani belirlendiğini) ifade etmektedir.
- Y_d ifadesinin üzerindeki + işareti de bu ilişkiyi doğru orantılı (pozitif ilişkili) olduğunu yani harcanabilir gelir arttıkça tüketimin de artacağını ifade eder.
- Keynes, Genel Teorisi: *“İnsanlar, gelirleri arttıkça tüketimlerini de artırırlar. Ne var ki tüketimdeki artış, gelirlerdeki artış kadar olmaz.”*



2. TÜKETİM VE TASARRUF

ORTALAMA TÜKETİM EĞİLİMİ (APC):

- $APC = C / Y_d$ (tüketim harcaması / harcanabilir gelir)
- Yani tüketim harcamaları, harcanılabilir gelire bölüldüğünde 1 birimlik harcanabilir gelirin ne kadarının tüketim harcamasına ayrıldığını ifade eder.
- Örneğin 1000 TL harcanabilir gelir var iken 800 TL tüketim harcaması varsa $APC=0,8$ olarak bulunur.

MARJİNAL TÜKETİM EĞİLİMİ (MPC):

- $MPC = \Delta C / \Delta Y_d$ (tüketimdeki değişim / harcanabilir gelirdeki değişim)
- Harcanabilir gelirdeki 1 birimlik değişimin neden olduğu tüketim harcaması değişimine marjinal tüketim eğilimi denir.
- Örneğin, harcanabilir gelir 1 TL artarken tüketim harcamaları 0,70 birim artıyorsa $MPC=0,7$ olur.
- Bunun anlamı ise 1 TL'lik gelir artışının 0,7'sinin tüketime, 0,3'ünün tasarrufa gittiğidir.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

MARJİNAL TÜKETİM EĞİLİMİ (MPC):

0 ile 1 arasında değer alır. Neden?

- Keynes, Genel Teorisi: “İnsanlar, gelirleri arttıkça tüketimlerini de artırır. Ne var ki tüketimdeki artış, gelirlerindeki artış kadar olmaz .”
- Gelir arttıkça tüketim de artarsa MPC pozitif olmalı yani $MPC > 0$.
- Aynı zamanda tüketimdeki artış gelirdeki artıştan küçük olacağından MPC 1'den küçük olmalı yani $MPC < 1$.
- Bu iki sonuç birleştirildiğinde $0 < MPC < 1$.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Türkiye Ekonomisinde 2015 yılı itibarıyla ortalama tüketim eğilimi:

- $APC=C / GSYH$ (özel tüketim harcaması / GSYH)

(Ekonomideki toplam gelir $=Y=GSYH$ olduğundan)

- $C= 1.412$ milyar TL
- $GSYH = 2.338$ milyar TL

oldüğundan Türkiye için 2015 ortalama tüketim eğilimi $1.412 / 2.338=0,604$

olarak hesaplanır.

Bunun iktisadi anlamı **Türkiye’de 2015 yılında yaratılan her 100 TL’lik gelirinin 60,4 TL’si özel tüketim harcamalarına gitmektedir.**



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Tüketim Fonksiyonu:

- Farklı gelir düzeylerinde tüketime yönelik olarak yapılan harcamaları ortaya koyan bir ilişkidir.
- $C=a+(MPC)Y$ (3)
- Burada a: hiç gelirimiz olmasa da yaşamak için yapmamız gereken tüketim harcaması miktarıdır. Gelirden bağımsızdır ve otonom tüketim olarak da adlandırılmaktadır.
- Bu dönem gelirimiz olmadığı için bu harcama
 - i. Borçlanılarak ya da
 - ii. Daha önceki tasarruflardan ya da
 - iii. Servetten karşılanmak zorundadır.
- MPC: marjinal tüketim eğilimini gösterir.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Tüketim Fonksiyonu:

- $C = a + (MPC)Y$ (3)
- **APC'nin elde edilişi:**
 - (3) nolu ifadeyi yani tüketim fonksiyonunu Y'ye bölersek C/Y yani APC değerini elde ederiz.
 - $APC = C/Y = a/Y + (MPC) Y/Y$
 - Dolayısıyla $APC = a/Y + MPC$ değerine eşit olur.
 - Eğer $a=0$ olursa $APC = MPC$ olur.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Tüketim Fonksiyonu:

- $C=a+(MPC)Y$ (3)
- **MPC'nin elde edilişi:**
 - (3) nolu ifadeyi yani tüketim fonksiyonununun Y'ye göre türevini alırsak MPC değerini elde ederiz.
 - $MPC=dC/dY=MPC$



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Simon Kuznets (1971 Nobel Ödüllü Ekonomist):

“Ortalama tüketim eğilimi yıllar boyunca aşağı yukarı sabit bir eğilim gösterir.”

Bu argümanın doğru olup olmadığını Türkiye verisi ile test edelim.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

Yıllar	GSYH (I)	Özel Tüketim Harc. (II)	Ortalama Tüketim Eğilimi (APC=II/I)
2006	789	491	0,62
2007	880	551	0,63
2008	995	613	0,62
2009	999	619	0,62
2010	1.160	731	0,63
2011	1.395	881	0,63
2012	1.570	979	0,62
2013	1.810	1.120	0,62
2014	2.044	1.242	0,61
2015	2.338	1.412	0,60

*Türkiye'de Ortalama Tüketim Eğilimi (2006-2015)

**I ve II nolu sütunlar milyar TL

SONUÇ: Türkiye'deki 10 yıllık bir dönemde yaratılan her 100 TL'lik gelirin ortalama yaklaşık 62 TL'si tüketime harcanmakta ve bu rakam yıldan yıla çok fark göstermediği için Kuznets'in argümanı geçerli olmaktadır.



2. TÜKETİM VE TASARRUF

	GSYH	ÖZ TÜK	APC	delta GSYH	delta ÖZ TÜK	MPC
2006	789	491	0,62			
2007	880	551	0,63	91	60	0,659341
2008	995	613	0,62	115	62	0,53913
2009	999	619	0,62	4	6	1,5
2010	1.160	731	0,63	161	112	0,695652
2011	1.395	881	0,63	235	150	0,638298
2012	1.570	979	0,62	175	98	0,56
2013	1.810	1120	0,62	240	141	0,5875
2014	2.044	1242	0,61	234	122	0,521368
2015	2.338	1412	0,60	294	170	0,578231
			0,62			0,60



2. TÜKETİM VE TASARRUF

*Sarı boyalı değerler sırasıyla APC ve MPC'nin ortalamasını göstermektedir.

- Türkiye'de Türkiye'de 2006-2015 döneminde ortalama APC:0,62.
- Türkiye'de 2006-2015 döneminde ortalama MPC:0,60. (Kriz yılı olan 2009 genel trend eğilimini bozduğu için çıkardık, kırmızı boyalı).
- $C=a+(MPC)*GSYH$ eşitliğini 2015 yılı için yazarsak bilinmeyen «a» değerini yani otonom tüketim miktarını hesaplayabiliriz. Çünkü
- $a=C-(MPC)*GSYH=1.412-(0,6)*2.338=9,2$ milyar TL olarak hesaplarız.

